

NCAM 12

PSU®
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

National Conference on Administration and Management

การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 12

6 มิถุนายน 2563

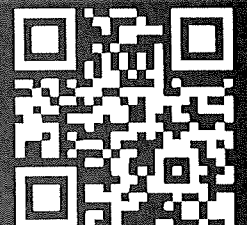
ณ อาคารวิจัยและพัฒนางานองค์ความรู้เพื่อการจัดการ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การบริหารจัดการสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS FOR MANAGEMENT

ABSTRACTS + PROCEEDINGS

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
<http://ncam.fms.psu.ac.th>

NCAM12

**National Conference on
Administration and Management**

การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 12

การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 12 ประจำปี 2563
The 12th National Conference on Administration and Management

วันเสาร์ที่ 6 มิถุนายน 2563

ณ อาคารวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการจัดการ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

จัดทำโดย

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ห้องนำเสนอ 5 การจัดการการท่องเที่ยว/MICE	453
34. การศึกษาความคิดเห็นของออกาไนเซชันต่อความต้องการของนักเดินทาง เพื่อเป็นรางวัลในด้านกิจกรรมเชิงสุขภาพในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย	454
35. ความต้องการสืบสานและอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมการเล่นท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา	466
36. การพัฒนาแบบวัดทัศนคติต่อธุรกิจบ้านพักในฟาร์มกรณีศึกษา: นักท่องเที่ยวใช้บริการธุรกิจบ้านพักในฟาร์มในจังหวัดน่าน	478
37. แนวคิดในการพัฒนาอาหารพื้นถิ่นภาคกลางสู่การท่องเที่ยวเชิงอาหาร อย่างยั่งยืน	491
38. การวิเคราะห์ความหลากหลายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สู่การศึกษาการท่องเที่ยววัฒนธรรม	504
39. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลา	520
40. การวิเคราะห์สภาพการณ์ การมีส่วนร่วมของชุมชน และทุนทางสังคม ของหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษา บ้านบางสะแก ตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	531
41. Exploratory Study Towards Event Technologies in Five Selected Thailand MICE Venues	544
42. แนวทางการจัดการท่องเที่ยว เพื่อสร้างการท่องเที่ยวเชิงสันติภาพโดยชุมชน จังหวัดปัตตานี	558
43. การศึกษาองค์ประกอบท่องเที่ยวโดยชุมชนบนพื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรม ของจังหวัดปัตตานี	571
44. แนวทางยกระดับจังหวัดสงขลาสู่การเป็นเมืองโมซ์ซิตี	582
ห้องนำเสนอ 6 รัฐประศาสนศาสตร์/บริหารรัฐกิจ	596
45. อิทธิพลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และบรรยากาศนวัตกรรมที่ส่งผล ต่อพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา	597
46. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของพนักงาน เทศบาลเมือง และเทศบาลนครในจังหวัดสงขลา	607
47. อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร: กรณีศึกษา ธนาคารออมสิน ในจังหวัดสงขลา	618

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
48. ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อสวัสดิการสังคม ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาพื้นที่เทศบาลนครสงขลา	628
49. การจัดการความเสี่ยงอุทกภัยของเกาะลิบง: การวิเคราะห์ปัจจัยเกื้อหนุน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน	642
50. ความสัมพันธ์ของสมรรถนะที่ส่งผลต่อคุณลักษณะผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานสูง ของธนาคารแห่งหนึ่งในประเทศไทย	654
51. การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ส่งผลต่อการบริหารความหลากหลาย ของบุคลากรที่มีช่วงอายุต่างกันในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนราธิวาส	667
52. อิทธิพลของความล่าช้าจากกฎระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ส่งผล ต่อความผูกพันในงานและบทบาทของความสอดคล้องระหว่างบุคคล กับองค์กรในฐานะตัวแปรคั่นกลาง: กรณีศึกษาข้าราชการในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา	680
53. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	691
54. การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงแพะพื้นที่จังหวัดพัทลุง	704
ห้องนำเสนอ 7 การจัดการทั่วไป	717
55. การศึกษาอิทธิพลของการทำงานทางไกลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในอาชีพ ของพนักงานธนาคารในภาคใต้	718
56. การประเมินความได้เปรียบทางการแข่งขันจากการนำระบบซอฟต์แวร์ อัตโนมัติมาใช้ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์: กรณีศึกษา ธนาคารเอปียี สายงานปฏิบัติการ	732
57. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเพื่อการเรียนรู้และความพึงพอใจในงาน ของพนักงานสายวิชาการ มหาวิทยาลัยพะเยา	744
58. การบริหารจัดการกลุ่มแม่บ้านดุกสุเหร่า ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส	755
59. แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ ไชนารายณ์ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย	767
60. ช่องว่างของแนวคิดคุณภาพการบริการของธุรกิจโรงแรม	777
61. ผลกระทบของเหตุการณ์ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ที่มีต่อ อุตสาหกรรมโรงแรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	788

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล สุขขบท
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสันโน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี ตรีตระกูลมุกดา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตติยาพร จารุมณีรัตน์
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ จินดาบถ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ มณีมัย
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิราภรณ์ จันทร์โพธิ์นุกูล
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุพงษ์ โพธิ์พิรุฬห์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ บางโชคดี
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร คุณวิชาติ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฬาลักษณ์ พัฒนศักดิ์ภิญโญ
13. ดร.กุลกานต์ เมเวส
14. ดร.ชายนีย์ ช. บุญพันธ์
15. ดร.จันทวรรณ ปิยะวัฒน์
16. ดร.จิตติมา วิเชียรรักษ์
17. ดร.ณติกา ไชยานุพงศ์
18. ดร.ณัฐธิดา สุวรรณโณ
19. ดร.ตณัฐ สุวรรณวงศ์
20. ดร.ดรณิกร สุปันตี
21. ดร.ทรงสิน ธีระกุลพิศุทธิ์
22. ดร.ธัญรดี ทวีกาญจน์
23. ดร.นนทิกัด เพียรโรจน์
24. ดร.พัชราภรณ์ บุญเลื่อง
25. ดร.มัทนชัย สุทธิพันธุ์
26. ดร.ฤชชุดา เทพยากุล
27. ดร.วันอำมรีนา บอสตันอลี
28. ดร.ศรัณยู กาญจนสุวรรณ
29. ดร.ศิรินุช ลอยกุลนันท์
30. ดร.สิริวิทย์ อีสโร
31. ดร.เอกฤทธิ์ แก้วประพันธ์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความ (ต่อ)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์
2. รองศาสตราจารย์พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์
3. รองศาสตราจารย์ภาณุ ธรรมสุวรรณ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยโทหญิง ดร.เกิดศิริ เจริญวิศาล
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอแก้ว จันทร์กึ่งทอง
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชฎา หनुสาย
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตลฤทัย โกวรรธนะกุล
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ ยุคันตวนิชชัย
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพร ทองชะโชค
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพมาศ ปักเข็ม
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษอริ ยีหมะ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนธนะ บุญชู
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ บัวชุม
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ ศุทธชัย
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรวิชญ์ เขาวสุวรรณไชย
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธินี ฤกษ์ข้า
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวารี นามวงศ์
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต สงสม
19. ดร.ปิยะวดี โรหิตารชุน
20. ดร.ชนาธิป หวังวรวงค์
21. ดร.ปะการัง ชื่นจิตร์
22. ดร.ปาริชาติ จันทร์ศรีบุตร
23. ดร.ภูริทัต อินยา
24. ดร.วินัย นาคี
25. ดร.ศิรดา นวลประดิษฐ์
26. ดร.सानิตย์ ศรีชูเกียรติ
27. ดร.สุวิมล บัวทอง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์การนำเสนอบทความ

ห้องนำเสนอ 1 การบัญชี 1/2

ดร.จิตติมา วิเชียรรักษ์

ดร.ศิรดา นวลประดิษฐ์

ห้องนำเสนอ 2 การบัญชี 2/2

รองศาสตราจารย์ ดร.สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ มณีมัย

ห้องนำเสนอ 3 การตลาด และการจัดการโลจิสติกส์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิราภรณ์ จันทร์โพธิ์กุล

ดร.สุนา ลาภาโรจน์กิจ

ห้องนำเสนอ 4 ระบบสารสนเทศ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรธุรกิจ

ดร.ณติกา ไชยานุพงศ์

ดร.ณัฐธิดา สุวรรณโณ

ห้องนำเสนอ 5 การจัดการการท่องเที่ยว/MICE

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวารี นามวงศ์

ดร.พัชราภรณ์ บุญเลื่อง

ห้องนำเสนอ 6 รัฐประศาสนศาสตร์/บริหารรัฐกิจ

ดร.ตฤวัตต์ สุวรรณวงศ์

ดร.ฤชชดา เทพยากุล

ห้องนำเสนอ 7 การจัดการทั่วไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์

ดร.ศิรินุช ลอยกุลนันท์

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลา

The Development Role of Cultural Tourism at Old Town Songkhla

วัลลภ วรรณโอสถ

Wanlop Wannaosote¹

เกิตศิริ เจริญวิศาล

Kaedsiri Jaroenwisan²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา โดยอ้างกรอบแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และปัจจัยในการสร้างการตระหนักรู้ของคนในชุมชน เป็นวิธีการศึกษาชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน สถาบัน รวมถึงกลุ่มหรือองค์กรในรูปแบบอื่นๆ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ คุณชนินทร์ ศาครินทร์ ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสงขลา คุณศิริวัฒน์ สุวรรณวงศ์ นายกสมาคมโรงแรมหาดใหญ่-สงขลา และคนในชุมชนเมืองเก่าสงขลา ผลการวิจัยพบว่ามีแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลาประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลักๆ คือ การปรับปรุงรักษาทำนุบำรุงย่านเมืองเก่าสงขลา ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเมืองเก่าสงขลา และการตระหนักรู้ของคนในชุมชนซึ่งประกอบไปด้วย ความทรงจำร่วม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และสำนึกความเป็นเจ้าของ ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยจะช่วยให้เกิดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลา

คำสำคัญ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว การตระหนักรู้ของคนในชุมชน

Abstract

This article proposed to study the development of cultural tourism in Old Town Songkhla. It employed a qualitative research method that combined ethnographic research with the Cultural Tourism Conceptual Framework, Tourism Reputation, and factors affecting the building of awareness among people in the community through a socio-cultural study of community and other groups. The key informants were Mr. Chanin Sakarin, Director of Tourism Council of Songkhla, Mr. Siwat Suwannawong, President of Hatyai Songkhla Hotels Association and Old Town Songkhla Community, and residents in Old Town Songkhla. The findings revealed three dominant factors that demonstrated impacts on the cultural tourism development in Old Town Songkhla, namely the maintenance of Old Town Songkhla area, the reputation of Old Town Songkhla, and the

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

E-mail: wanlop.wannaosote@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ร้อยโทหญิง ดร. สาขาการจัดการงานนิทรรศการและงานอีเวนต์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

E-mail: kaedsiri@ms.su.ac.th

awareness among the people in the community. Regarding the awareness of the Old Town Songkhla residents, there were shared memories, local history, and ownership. Consequently, all of the three factors enhance the development of cultural tourism in Old Town Songkhla.

Keywords: Cultural Tourism, Tourism Reputation, Awareness Among the Community

บทนำ

หากพูดถึง “เมืองเก่า” ที่มีการขึ้นทะเบียนไว้ว่าเป็นเมืองเก่าที่มีความสำคัญต่อความเป็นมาของชาติ 2 ใน 10 เมืองของไทยที่อยู่ภาคใต้ คือ เมืองเก่านครศรีธรรมราช กับ เมืองเก่าสงขลา โดยเมืองเก่าสงขลา ถูกจัดอันดับให้เป็นเมืองเก่าประเภทที่ 1 จากสำนักงานนโยบายและแผนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผ่านมติความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อปี พ.ศ.2553 ดังนั้นเมื่อมองลึกลงไปถึงองค์ประกอบของเมือง เมืองเก่าสงขลาประกอบด้วย กำแพงเมือง ประตูเมือง หอรบ ถือเป็นเมืองเก่าประเภทที่หนึ่ง ขณะที่ตามความเชื่อของจีน เมืองเก่าลักษณะนี้ นับเป็น เมืองชั้นเอก เนื่องจากมีการสร้างศาลหลักเมืองและในศาลหลักเมืองจะมีเจ้าหลักเมืองอีกด้วย จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคใต้ตอนล่าง เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เป็นเมืองสองทะเล และมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสินค้าพื้นเมือง เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว อีกทั้งจังหวัดสงขลามีชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซียและมีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกทำให้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะชาวมาเลเซียและสิงคโปร์นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาเป็นจำนวนมาก

ในปัจจุบันเมืองสงขลาได้เตรียมผลักดันเมืองเก่าสงขลาก้าวขึ้นสู่การเป็นมรดกโลก การวางแผนจัดทำแผนผังในการใช้พื้นที่ของเมืองเก่า เริ่มจากการปรับปรุงทัศนด้วยการเก็บสายไฟฟ้าลงใต้ดินไม่ให้รกรุงรัง รวมทั้งซื้อโรงแรมเก่าแก่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ ซึ่งงานใหญ่แบบนี้คงจะในภาครัฐทำแต่เพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ ชุมชนเองคงจะต้องมีความพร้อมและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย สิ่งสำคัญคือ “ความร่วมมือของคนในชุมชน” ที่จะกระตุ้นให้เกิดการร่วมกันอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมในเมืองเก่าสงขลา รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนสงขลาอย่างแท้จริง นำไปสู่การสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของวิถีชุมชนคนสงขลาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อเป้าหมายสู่การเป็น “มรดกโลก” อีกแห่งหนึ่งของไทย วิสัยทัศน์การท่องเที่ยวเรื่องเติบโตบนพื้นฐานความเป็นไทย พัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และวิถีไทย เสริมสร้างความเข้าใจและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย จิตสำนึกท้องถิ่นและการเป็นเจ้าบ้านที่ดีสำหรับรองรับประชาชนทุกระดับ/ภาคส่วน ต่อยอดความเป็นไทยเพื่อสร้างเศรษฐกิจและสังคมสร้างสรรค์ (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2)

จากสถิตินักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดสงขลาเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างปี 2559 – 2560 พบว่านักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 5,427,668 คนเป็นจำนวน 5,538,377 คน และรายได้จากการท่องเที่ยว

เพิ่มขึ้นจาก 48,885.4 ล้านบาท เป็น 54,337.50 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดสงขลาเพิ่มขึ้นจากปีก่อนและรายได้มีการเพิ่มจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกปี โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเที่ยวแบบพักค้างคืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) โดยพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเทศบาลนครสงขลา นักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลนครสงขลาโดยเกิดจากการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน นักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวท่องเที่ยวในรูปแบบวัฒนธรรมและประเพณีเพราะแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบวัฒนธรรมและประเพณีในเทศบาลนครสงขลา มีอยู่อย่างหลากหลายและมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นจึงได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ย่านเมืองเก่าสงขลายังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยวมากที่สุด เพราะย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นสถานที่ที่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นเมืองเก่าของสงขลาในอดีตยังคงอยู่ (สุดารัตน์ มณีอร่าม, ชนิกานต์ ศรีแก้ว และรัชพงษ์ ชัชวาลย์, 2561) จะเห็นได้ว่าย่านเมืองเก่าสงขลาถูกเสนอเข้าสู่การเป็นมรดกโลกและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ชื่นชอบการมาท่องเที่ยวที่เมืองเก่าสงขลา หากทางจังหวัดสงขลาสามารถที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญตามที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลา

ทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งๆ ที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย นักท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา มุมมองความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่สืบทอดมาจนถึงคนรุ่นปัจจุบัน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561)

(วริศรา บุญสมเกียรติ, 2555) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย

1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปในแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีท้องถิ่น มีความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าสภาพแวดล้อม

2. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี (Culture and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นจัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลิน ตื่นตาตื่นใจในสุริยศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้ ความเข้าใจค่าสภาพสังคมและวัฒนธรรม

3. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชนบท (Rural Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ เพื่อความเพลิดเพลินและได้รับความรู้บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม

ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว (Destination Image) มีบทบาทสำคัญในการเข้าถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยว คือ มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว และกำหนดพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวหลังจากได้ตัดสินใจมาเที่ยวแล้ว รวมทั้งบทบาทในการวางแผนยุทธศาสตร์ทางการท่องเที่ยว ดังนั้น ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นประโยชน์ในด้านการวางแผนการตลาดและการวางนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดเห็นและมุมมองของนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อสถานที่นั้นอย่าง ถ่องแท้ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลดังกล่าวไปสร้างจุดยืนของแหล่งท่องเที่ยว (สุขุม คงดิษฐ์และธนรัตน์ รัตนพงศ์-ธระ, 2558)

ปัจจัยที่ใช้ในการวัดภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก แบ่งออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านประสบการณ์ หมายถึง การศึกษาถึงความเป็นมาตรฐาน การมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพ การมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การมีแหล่งเที่ยวธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวกลางคืนที่สวยงาม และโรงแรมที่พักเหมาะสม
2. ด้านสิ่งดึงดูดใจ หมายถึง การศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เทศกาล ศิลปะ การช่าง สิ่งปลูกสร้าง และธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์และน่าสนใจ
3. ด้านราคาและสภาพแวดล้อม หมายถึง การศึกษาถึงราคาสินค้าที่มีความเหมาะสมเป็นมาตรฐาน อากาศและสภาพแวดล้อมดี ไม่มีสิ่งปฏิกูล และสามารถเดินเที่ยวชมธรรมชาติได้
4. ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย หมายถึง การศึกษาถึงสถานที่ที่ไม่อึดอัดวุ่นวาย เป็นสถานที่ที่สามารถหลีกเลี่ยงความวุ่นวายให้กับชีวิต และสามารถใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้ดี
5. ด้านความน่าตื่นเต้นและการผจญภัย หมายถึง การศึกษาถึงสถานที่ที่สามารถค้นพบและทำสิ่งตื่นเต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยได้
6. ด้านการเรียนรู้ หมายถึง การศึกษาถึงสถานที่ที่สามารถเรียนรู้และค้นพบวัฒนธรรมและวิถีชีวิตใหม่ๆหรือเกิดความนิยมชมชอบต่อวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆและการได้รับประสบการณ์ใหม่ๆจากการเดินทางมาท่องเที่ยว
7. ด้านสังคม หมายถึง การศึกษาถึงประชากรในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสนใจและวิถีชีวิตที่คล้ายกัน การมีน้ำใจ อภัยภัยไมตรีที่ดีและการมีปฏิสัมพันธ์ ความสามัคคีกัน
8. ด้านชื่อเสียง หมายถึง การศึกษาถึงการเล่าประสบการณ์การท่องเที่ยวในสถานที่นั้นๆให้เพื่อนหรือบุคคลอื่นรับฟัง

อัตลักษณ์และองค์ประกอบอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าสงขลา

อัตลักษณ์ของชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หาก ชุมชนใดไม่มีซึ่ง อัตลักษณ์ ก็จะไม่มีความโดดเด่น ความน่าสนใจ ที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมซ้ำแล้ว ซ้ำอีก คงเป็นการมาเยือนเพียงครั้งเดียวแล้วก็ผ่านไปเที่ยวที่อื่น ๆ (วิไลวรรณ ทวีศรี, 2560)

ย่านเมืองเก่าสงขลา มีสถาปัตยกรรมการก่อสร้างรูปแบบอาคารบ้านเรือนที่ได้รับการผสมผสาน ศาสตร์แห่งเชิงช่างโบราณอันมีเสน่ห์หลอมรวมวัฒนธรรมทั้งไทย จีน มุสลิม และตะวันตกเข้าด้วยกันไว้ ให้ผู้มาเยือนได้ชมและสัมผัสถึงความงามแห่งนี้โดยในย่านเมืองเก่าแห่งนี้มีรูปแบบสถาปัตยกรรมถึง 4 รูปแบบไว้ด้วยกันดังนี้ (พัชรพงศ์ กุลกาญจนาชีวินและอุบลมภ์ รัตนสุภา, 2559)

1. ตึกแถวแบบจีนดั้งเดิม สร้างขึ้นในช่วงปี 2379 ซึ่งเป็นช่วงแรกในการตั้งเมืองสงขลา รูปแบบสถาปัตยกรรมส่วนหน้าเป็นร้านค้าขายส่วนชั้นบนใช้เก็บของมีช่องส่งของเล็ก ๆ มีความยาวจากดินประมาณ 30 - 40 เมตรและเนื่องจากเป็นแปลงที่ดินยาวผู้ออกแบบจึงออกแบบให้มีช่องว่างเปิดโล่งและในกลางส่วนอาคารหลังเป็นที่พักอาศัย กรมศิลปากรได้ระบุว่าห้องแถวแบบจีนหลังแรกของจังหวัดสงขลาตั้งอยู่บนถนนเก่าห้อง (ถนนนางงาม)

2. ตึกแถวแบบจีนพาณิชย์ โดยลักษณะจะถัดมาจากจีนดั้งเดิมการออกแบบมีอายุประมาณ 70 ปีขึ้นไป รูปกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมแบบจีนดั้งเดิมแต่ประยุกต์ให้มีความทันสมัยขึ้นลักษณะที่สองเป็นอาคารตอบสนองทางการค้าไม่มีองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

3. ตึกแถวแบบจีนสมัยใหม่ อันนี้ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตกอาคารอยู่ในช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไปมีแผงปกปิดหลังคา และจะมีอักษรแสดงปี พ.ศ. ปรากฏบนแผงดังกล่าวบางหลังมีหลังคาจั่วหรือปั้นหยาซ่อนอยู่ บางหลังเป็นหลังคา คสล. ส่วนใหญ่มี 2 - 4 ชั้น

4. ตึกแถวแบบสงขลาดั้งเดิม (ชิโน - ยูโรเปียน) มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมตกแต่งลวดลายแบบจีนและยุโรป คล้ายกับรูปแบบที่เรียกว่าชิโนไปตูกิจะพบมากที่ภูเก็ต ที่สงขลาจะไม่มีทางเดินใต้อาคาร ที่เรียกว่าหงอคากี้ อาคารจะมีช่องเปิดกลางอาคารและเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ ซึ่งในอดีตน้ำจะมีรสชาติดีจนสามารถดื่มได้

(พัชรพงศ์ กุลกาญจนาชีวินและอุบลมภ์ รัตนสุภาอ้างถึงในวิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ, 2559) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการจะสร้างการตระหนักรู้ของคนในชุมชนต่อคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย

1. ความทรงจำร่วม (Collective Memories) คือ ความทรงจำที่คนในชุมชนมีต่อพื้นที่หรือท้องถิ่นร่วมกันและส่งต่อความทรงจำนั้นผ่านรุ่นต่อกัน คนในชุมชนดั้งเดิมที่ได้สัมผัสต่อการประเพณีความเชื่อทั้งไทยพุทธ จีน หรือมุสลิม ไปจนการใช้ชีวิตประจำวันในลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรม

2. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Local History) คือองค์ความรู้ในอดีตที่สืบต่อมาไม่ว่าจะเป็นการบันทึกหรือคำบอกเล่าในรูปตำนาน สิ่งนี้เป็นหลักฐานที่บ่งบอกถึงการพัฒนาของเมืองที่มีมาอย่างยาวนาน ถือเป็นปัจจัยสำคัญในฐานะประจักษ์พยานของคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของตัวพื้นที่เอง

3. สำนึกความเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) คือ สำนึกของผู้คนที่มีความผูกพันกับพื้นที่หนึ่งมากกว่าเป็นเพียงที่อยู่อาศัย หรือประกอบอาชีพ แต่เป็นความรู้สึกของความผูกพัน ความรู้สึกร่วมต่อความเป็นไปของพื้นที่นั้น และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในสังคมนั้นๆ สิ่งเหล่านี้จะสร้างจิตสำนึกที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดความห่วงใยใส่ใจและพัฒนาพื้นที่นั้นๆในฐานะเจ้าของร่วมกัน

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แผนการปฏิบัติการ ททท, 2562) พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทยจะขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความถี่และระยะเวลา โดยมีการเดินทางท่องเที่ยว ขณะที่ยุคสมัยเปลี่ยนไปจะขึ้นอยู่กับกระแสสังคมในแต่ละช่วงเวลา โดยมีสื่อออนไลน์และ Social network เป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญ ขณะเดียวกัน สื่อสังคมออนไลน์ได้ทำให้คนไทยได้เห็นโลกที่กว้างขึ้น เมื่อผนวกกับต้นทุนการเดินทางโดยค่าเครื่องบินที่ถูกลง ส่งผลให้คนไทยสนใจเปิดโลกแห่งการท่องเที่ยวให้กว้างไกลออกไป การเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศกลายเป็นเทรนด์สำหรับ

นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ ที่แสวงหาประสบการณ์ที่แปลกแตกต่าง ทำให้การท่องเที่ยวไม่เพียงแต่การเดินทางเท่านั้น แต่เป็นการสร้างไลฟ์สไตล์และอัตลักษณ์ของตัวเอง ทั้งนี้ แนวโน้ม พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยในปี 2562 ยังคงเป็นไปในทิศทางเดียวกับปี 2561 ที่ผ่านมา ได้แก่ การเดินทางเป็นกลุ่ม ท่องเที่ยววันหยุดเป็นหลัก ให้ความสำคัญกับอาหารการกิน ชอบแสวงหาประสบการณ์ท่องเที่ยวแปลกใหม่ ช่างเลือกและค้นหาข้อมูลท่องเที่ยวมากขึ้น สื่อออนไลน์มีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว วางแผนเดินทางล่วงหน้าสั้นลง/รอคอย promotion ลดราคา ซื้อบริการท่องเที่ยวผ่าน online สูง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา เป็นวิธีการศึกษาชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน สถาบัน รวมถึงกลุ่มหรือองค์กรในรูปแบบอื่นๆ วิธีการนี้มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นการค้นคว้าหาของเท็จจริง ใช้ตัวนักวิจัยเป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เคร่งครัดเพื่อหลีกเลี่ยงอคติและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง (ชาย โปธิสตา, 2550)

การเข้าสู่สนามและการกำหนดบทบาทนักวิจัย ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อทำความเข้าใจความคุ้นเคยกับสถานที่ และสังเกตสภาพแวดล้อมโดยรอบย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อสังเกตแบบมีไม่มีส่วนร่วมในพฤติกรรมของคนในย่านเมืองเก่าสงขลา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ด้วยเทคนิคการสำรวจประสบการณ์ (Experience Surveys) ซึ่งกระบวนการวิจัยจากประสบการณ์มาจากรายงานวิจัยเชิงธุรกิจ จะรวบรวมการสัมภาษณ์บุคคลจำนวนน้อยและต้องระมัดระวังในการเลือกบุคคล โดยคัดเลือกว่ามีคุณสมบัติและมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี มีประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมายาวนาน ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดแนวความคิดที่ชัดเจนมากกว่าจะค้นหาเหตุการณ์ที่เป็นข้อสรุปใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) อย่างไม่เป็นทางการและไม่มีระบบในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แต่เน้นที่ความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างที่จะสัมภาษณ์ว่ามีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการหรือไม่ คำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้อธิบายคำตอบที่เปิดกว้าง และผู้ให้สัมภาษณ์จะมีอิสระในการให้คำตอบ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา คือ คุณชนินทร์ สาครินทร์
2. นายกสมาคมโรงแรมหาดใหญ่-สงขลา คือ คุณศิววัฒน์ สุวรรณวงศ์
3. ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลา ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ เป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภาคเอกชนในการประสานนโยบายและดำเนินงานระหว่างเอกชนกับรัฐ ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรม ศึกษาและหาทางแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรมและกิจการที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสนับสนุน การศึกษา วิจัย วิเคราะห์ ทดสอบ อบรม เผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมให้แก่สมาชิก และอาจ จัดเป็นบริการแก่สาธารณชนด้วยก็ได้ ตรวจสอบสินค้า ออกใบรับรองแหล่งกำเนิดหรือใบรับรองคุณภาพ ของสินค้า ให้คำปรึกษาและเสนอข้อแนะนำแก่รัฐบาลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม

จากการสัมภาษณ์ คุณชนินทร์ สาครินทร์ ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัด สงขลา ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการสร้างภาพลักษณ์ของสงขลาเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ว่า จังหวัดสงขลาเป็นเมืองเก่า ได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยได้ร่วมกับ หน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสงขลา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา สำนักงาน พัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา ฯลฯ โดยกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น เพื่อเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึง ทรัพยากรที่มีอยู่ของย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งตั้งแต่มีการยื่นเรื่องเมืองเก่าสงขลาเข้ารับพิจารณาเป็น เมืองมรดกโลก หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการร่วมมือกันเพื่อรักษาทำนุบำรุงย่านเมืองเก่า สงขลาเพื่อรอรับการประเมิน การปรับแต่งภูมิทัศน์โดยรอบให้เป็นระเบียบสวยงาม

"ย่านเมืองเก่าสงขลา มีเอกลักษณ์โดดเด่นในแง่ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะการ อาศัยอยู่ร่วมกันของ 3 ศาสนา คือ ศาสนาพุทธ จีนและมุสลิม ที่สะท้อนออกมาในรูปแบบของ สถาปัตยกรรมโบราณ ทั้งอาคารแบบเรือนแถวทรงไทย เรือนแถวแบบจีน เรือนแถวแบบชิโน-โปรตุกีส ซึ่งหากบูรณะขึ้นใหม่เชื่อว่าจะสร้างจุดขายทางการท่องเที่ยวได้ เทียบชั้นเมืองมะละกาและย่านเมืองเก่าในเมืองจอร์จทาวน์ ในมาเลเซีย"

จากการสัมภาษณ์คุณศิวัฒน์ สุวรรณวงศ์ นายกสมาคมโรงแรมหาดใหญ่-สงขลา ได้ให้ข้อมูลว่า สมาคมโรงแรมหาดใหญ่-สงขลา นับเป็นอีกหนึ่งสมาคมเก่าแก่ของจังหวัดสงขลา เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 2527 มีนายกสมาคมมาแล้ว 10 คน โดยคุณศิวัฒน์ สุวรรณวงศ์ เป็นนายกสมาคมคนที่ 11 และคุณ ศิวัฒน์ประสบความสำเร็จในด้านธุรกิจโรงแรมเป็นอย่างดี โดยปัจจุบันโรงแรมบุรีศรีภูบูติก จัดเป็นหนึ่งใน โรงแรมชั้นนำของจังหวัดสงขลา ที่ได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวทั้งในส่วนของโรงแรมพัก ห้องประชุมสัมมนาเป็นอย่างดีและกรรมการบริหารสมาคมชุดใหม่ก็นั้นคนรุ่นใหม่ที่เป็นนักบริหารโรงแรมที่ ประสบความสำเร็จ มาร่วมขับเคลื่อนการบริหารสมาคมให้มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น โดยสมาคมมี เป้าหมายในการประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการร่วมกันพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัดสงขลา รวมถึงการเชิญชวนเครือข่ายโรงแรมและธุรกิจเกี่ยวเนื่องมาเป็นสมาชิกสมาคมให้มากขึ้นและครอบคลุมทั้งจังหวัดด้วย การท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาถือเป็นหนึ่งในหัวใจหลักของการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ วันนี้ภาคเอกชนต้องมีความร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น จะรอแค่งบประมาณจากภาครัฐ เพียงอย่างเดียวไม่ได้ อยากเห็นกิจกรรมที่ภาคเอกชนเป็นเจ้าของหลักลงขันกันจัดแทนการรอ งบประมาณจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว ไม่ใช่ที่รัฐไม่สนับสนุนแต่อยากเห็นเอกชนเข้มแข็งและ

ขับเคลื่อนด้วยตัวเองได้ การเร่งปรับปรุงโรงแรมให้มีความพร้อมในการจัดประชุมทางธุรกิจเพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวที่อยู่ท่องเที่ยวต่อหลังจากที่ประชุมธุรกิจเสร็จเรียบร้อยแล้ว

จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมและได้สัมภาษณ์คนที่อาศัยในย่านเมืองเก่าสงขลา พบว่าคนในชุมชนรับรู้เรื่องการยื่นเรื่องขอรับการรับรองเมืองมรดกโลกจากองค์การยูเนสโกเกือบทุกคนได้ร่วมมือกันดูแลรักษาเมืองเก่าสงขลาเพื่อรอรับการประเมินที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์คนในชุมชนผู้วิจัยได้ทราบถึงการตระหนักรู้ของคนในชุมชนแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1. ความทรงจำร่วม คนในชุมชนส่วนใหญ่ที่สูงอายุแล้วจะมีความทรงจำในอดีตร่วมกัน รู้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมาเกิดจากอะไรบ้าง การถ่ายทอดเรื่องราวในอดีตให้กับลูกหลานได้รับรู้เพื่อให้เกิดความหวงแหนสิ่งที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการรักษาให้ยังคงอยู่

2. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในในชุมชนส่วนใหญ่รับทราบเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองเก่าสงขลา รู้สึกถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ความเป็นมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันของเมืองเก่าสงขลา มีความภาคภูมิใจต่อท้องถิ่นของตนเอง

3. สำนึกความเป็นเจ้าของ คนในพื้นที่มีความรู้สึกต่อที่ที่ตนอาศัยมากกว่าแค่ที่อยู่อาศัย แต่มีความผูกพันต่อพื้นที่เนื่องจากที่อาศัยอยู่นั้นอาศัยกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย มารุ่นพ่อแม่ เมื่อมีหน่วยงานราชการมาติดต่อขอความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ คนในชุมชนก็เต็มใจที่จะให้ความร่วมมือเนื่องจากเห็นว่าสิ่งที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการนั้นเกิดประโยชน์ต่อคนในพื้นที่อย่างแท้จริง

ภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวเมืองเก่าสงขลาในปัจจุบันมีลักษณะคล้ายกับภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก ประกอบด้วย 8 ข้อได้แก่

1. ด้านประสบการณ์ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา จะได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวแบบใหม่ ที่ไม่เคยได้รับมาก่อน ประสบการณ์การชื่นชมสถาปัตยกรรมต่างๆของเมืองเก่าสงขลา

2. ด้านสิ่งดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองเก่าสงขลา การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม และศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองเก่าสงขลา

3. ด้านราคา สินค้าและบริการที่ให้กับนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับคุณภาพที่นักท่องเที่ยวได้รับ มีการควบคุมราคาของสินค้าและบริการจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อไม่ให้เอาเปรียบผู้บริโภค

4. ด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมมือร่วมใจกันในการอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมให้สมบูรณ์

5. ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย ย่านเมืองเก่าสงขลา มีสถานที่ที่ให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนอยู่หลายที่ ไม่แออัดและไม่วุ่นวาย

6. ด้านการเรียนรู้ ประชาชนที่อยู่ในย่านเมืองเก่าสงขลา ยินดีและเต็มใจที่จะบอกเล่าเรื่องราวและสร้างประสบการณ์ใหม่ๆให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ การถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเก่าของชาวสงขลาให้กับนักท่องเที่ยว

7. ด้านสังคม สภาพความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่เมืองเก่าสงขลาเป็นแบบถ้อยที่ถ้อยอาศัย มีน้ำใจไมตรีให้แกกัน พี่พวอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

8. ด้านชื่อเสียง มีการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆจากการประชาสัมพันธ์ การบอกเล่าจากคนในพื้นที่ ให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์และการลงพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลาทำให้ผู้วิจัยทราบถึงแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลา เนื่องจากพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคปัจจุบันที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

ย่านเมืองเก่าสงขลา มีสถาปัตยกรรมการก่อสร้างรูปแบบอาคารบ้านเรือนที่ได้รับการผสมผสานศาสตร์แห่งเชิงช่างโบราณอันมีเสน่ห์หลอมรวมวัฒนธรรมทั้งไทย จีน มุสลิม และตะวันตกเข้าด้วยกันไว้ให้ผู้มาเยือนได้ชมและสัมผัสถึงดีความงามแห่งนี้โดยในย่านเมืองเก่าแห่งนี้มีรูปแบบสถาปัตยกรรม ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีแนวทางในการบำรุงรักษาสถาปัตยกรรมให้คงอยู่เพื่อรองรับการประเมินจากองค์การยูเนสโกจากการเสนอย่านเมืองเก่าสงขลาเข้ารับพิจารณาเป็นมรดกโลก ซึ่งภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวเมืองเก่าสงขลา มีลักษณะคล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก อีกทั้งมีการสนับสนุนจากทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การวางแผนและการพัฒนาทรัพยากรในพื้นที่ให้พร้อมรองรับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว อนึ่งการที่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น สิ่งหนึ่งก็ตามมาคือการปรับตัวของโรงแรมที่พักอาศัยเพื่อให้ได้มาตรฐานได้รับการยอมรับ ซึ่งจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวในการเข้าพักอาศัย การตระหนักตัวของคนในชุมชนถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนปลูกฝังจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนให้เกิดการอนุรักษ์และรักษาให้คงอยู่ต่อไป สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบการพัฒนาทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปินฤทัย ทองและสุวารี นามวงศ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย (1) การมีจิตสำนึกของประชาชนในฐานะเจ้าบ้านและจิตสำนึกของนักท่องเที่ยว (2) การประสานงานและความร่วมมือ (3) การสนับสนุนของภาครัฐในท้องถิ่น (4) การมีส่วนร่วมของประชาชน (5) ภาวะผู้นำชุมชน และงานวิจัยของสุชาติ รักเกื้อ (2560) ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลนครชุมอำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าแนวทางการพัฒนาที่สำคัญได้แก่ (1) ด้านแหล่งหรือกิจกรรมท่องเที่ยว ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อสร้างความเข้มแข็งแล้วให้ชุมชนบริหารจัดการตนเองสามารถช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยจัดกิจกรรมชมวิถีชีวิตในชุมชน มีส่วนร่วมในการหาตลาด การหานักท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมสาธิตต่าง ๆ (2) ด้านการบริการการท่องเที่ยว ควรจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกไว้บริการนักท่องเที่ยว (3) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ควรสนับสนุนให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการขายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และการร่วมมือกับสมาคมการท่องเที่ยวภาคธุรกิจโรงแรมที่พักในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีมากขึ้น

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลา จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา การอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีอยู่แล้วให้ยังคงอยู่ เน้นการตระหนักตัวของคนในชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น ทั้ง 3 ด้าน คือ (1) ความทรงจำร่วม ถ้าทุกคนมีความทรงจำร่วมกันแล้วก็จะเห็นถึงความสำคัญในการอนุรักษ์และรักษาสิ่งที่มีอยู่ (2) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มีการถ่ายทอดความรู้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ทราบถึงความเป็นมาของย่านเมืองเก่าสงขลา (3) สำนึกความเป็นเจ้าของ ให้ทุกคนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน เมื่อคนใน

ชุมชนตระหนักเพิ่มขึ้น เมื่อผสมผสานกับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ผ่านการการปรับปรุงรักษาทำนุบำรุงย่านเมืองเก่าสงขลา ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเมืองเก่าสงขลา ก็จะทำให้แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลาประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมของพื้นที่เมืองเก่าสงขลาถึงศักยภาพในการรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้น เพื่อหาทางจัดการกับนักท่องเที่ยวและป้องกันการเกิดปัญหานักท่องเที่ยวล้นเมือง และควรมีการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวครั้งแรกและที่มาท่องเที่ยวซ้ำว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เลือกมาท่องเที่ยวเมืองเก่าสงขลา เพื่อที่ผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้รับทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลในการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). *แผนการปฏิบัติการของ ททท ปี 2562*.

จาก <https://www.tat.or.th/th/about-tat/market-plan>. สืบค้นวันที่ 25 มีนาคม 2563

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2562*.

จาก <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=11900>. สืบค้นวันที่ 21 มีนาคม 2563

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564)*

จาก <https://www.thai-german-cooperation.info/admin/uploads/publication/1be798cb24ee07703c498fcd47cbba4den.pdf>. สืบค้นวันที่ 21 มีนาคม 2563
ชาย โพธิสิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์-พับลิชชิ่ง.

ปิ่นฤทัย คงทอง, และสุวารี นามวงศ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ*, 12(2), 1-32. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jitt/article/view/103582>

พัชรพงษ์ กุลกาญจนาชีวิน, และอุปลักษณ์ รัตนสุภา. (2559). *มรดกร่วมกันสำหรับย่านเมืองเก่าสงขลา: วิธีการอยู่บนรากฐานประวัติศาสตร์*. การประชุมวิชาการระดับชาติ “สถาปัตยกรรมศาสตร์” และระดับนานาชาติ “สถาปัตยกรรมศาสตร์”, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร

วริศรา บุญสมเกียรติ. (2555). *แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดธาตุน้อยและโบราณสถานวัดโมคลาน (วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต)*: กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/>

วิไลวรรณ ทวีขศรี (2560). อัตลักษณ์ชุมชน: แนวคิดและการจัดการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยหลักพุทธสันติวิธีของเทศบาลตำบลเขียงคาน จังหวัดเลย. *วารสารศิลปการจัดการ*, 1(2), 63-74. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jam/about.php/jam/about>

-
- สุขุม คงดิษฐ์, และธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ. (2558). *การศึกษาภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของมรดกโลก นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ในสายตานักท่องเที่ยวต่างชาติ* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- สุชาติ รักเกื้อ. (2560). *แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลนครชุม อำเภอมือเืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร* (รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุดารัตน์ มณีอร่าม, ชนนิการ์ต์ ศรีแก้ว และรัชชพงษ์ ชัชวาลย์. (2561). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในเขตเทศบาลสงขลา. การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1*. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.